

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

תוכן עניינים

- א. העכו"ם העובדים את ההרים ואת הגבעות הן מותרין ועובדיהן בסייף ואת הזרעים ואת הירקות הן אסורין ועובדיהן בסייף.....1
- ב. אבני הר שנדלדלו ... מותרות .. שאין בהן תפיסת ידי אדם ומותרין.....2
- ג. זקף ביצה להשתחוות לה ... זקיפתה ... מעשה ... אבל לא זקף לא מיתסרא.....3
- ד. ישראל שזקף לבינה להשתחוות לה ובא עובד כוכבים והשתחוה לה ... ביצה ... תיקן.....3
- ה. לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב לא שנא תלוש ולא שנא במחובר.....4
- ו. נעבד שאסור בתלוש להדיום אינו דין שאסור במחובר לגבוה.....8
- ז. לרבות את הריקועים.....8
- ח. הזאה שבות ואינה דוחה את השבת.....9
- ט. המשתחוה לקמת חטים מהו למנחות יש שינוי בנעבד ... כל האסורין לגבי מזבח ולדותיהן מותרים.....12

דף מו.

א. העכו"ם העובדים את ההרים ואת הגבעות הן מותרין ועובדיהן בסייף ואת הזרעים ואת הירקות הן אסורין ועובדיהן בסייף

כבר התבאר במסכת סנהדרין דף נו: ובמסכת חגיגה דף יא: שבן נח¹ שעבד ע"ז הרי זה חייב, והוא שיעבוד כדרכה, וכל ע"ז שבית דין של ישראל ממיתין עליה בן נח נהרג עליה, וכל שאין בית דין של ישראל ממיתין עליה אין בן

¹ רמב"ם הלכות מלכים פרק ט הלכה ב - ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

נח נהרג עליה, ואף על פי שאינו נהרג אסור בכל, ואין מניחין אותו להקים מצבה, ולא ליטע אשרה, ולא לעשות צורות וכיוצא בהן לנוי.

בן נח שבירך את השם, בין שבירך בשם המיוחד, בין שבירך בכינוי בכל לשון חייב, מה שאין כן בישראל.

ובן נח שעבר² על אחת משבע מצות בני נח יהרג³ בסייף⁴.

ב. אבני הר שנדלדלו ... מותרות .. שאין בהן תפיסת ידי אדם ומותרין

כבר התבאר לעיל דף מה. שלא אסרה⁵ התורה בע"ז אלא ע"ז המיטלטלת ויש בה תפישת יד אדם, אבל דבר המחובר לקרקע לא אסרה אפילו עשאו ע"ז ועבדה, דכתיב⁶ (דברים יב פסוק ב) **אֱלֹהֵיהֶם עַל הַהָרִים אֱלֹהֵיהֶם עַל הַהָרִים, כְּלוֹמַר צִלְמֵיהֶם וּפְסֻלֵיהֶם שֶׁעַל הַהָרִים אִסְרְתִּי לָךְ, וְלֹא הַהָרִים עֲצֻמָּן אֵף ע"פ שֶׁעֲשָׂאוּ אֱלֹהִים.**

לפיכך המשתחוה להר לא נאסר ההר, ואפילו אבני ההר, שנדלדלו ונעקרו מאליה והשתחוה להם, אם עדיין הם במקומם, או אפילו נעקרו לגמרי רק

² רמב"ם הלכות מלכים פרק ט הלכה יד, מלבד אם בעל אשת ישראל או נערה מאורסה יסקל, ואם בעלה אחר שנכנסה לחופה קודם שתבעל יחנק. שם פרק י הלכה ה

³ פלוגתא דתנאי שברייטא אחת אומרת בסייף וברייטא אחרת אומרת בחנק ופסק רבינו כמ"ד בסייף משום דסוגיין דגמרא כוותיה ריהטא דכי שקלינן וטרינן אבן נח שבא על עריות ישראל אמרינן אבל א"א בדינא דידהו דיינינן להו והתניא בא על א"א נדון בחנק ואי בדינא דידהו סייף הוא אמר רב נחמן בר יצחק מאי א"א דקתני כגון שנכנסה לחופה ולא נבעלה אלמא דבין סתם גמרא בין רב נחמן בר יצחק סבירא ליה כמ"ד בסייף ופרק ארבע מיתות בדוכתי אחריני ובפרק בן סורר נמי אוקימנא לרבי שמעון כמ"ד בחנק ולרבנן כמ"ד בסייף והא ודאי כדרבנן נקטינן. כס"מ שם

⁴ ומפני זה נתחייבו כל בעלי שכם הריגה, שהרי שכם גזל והם ראו וידעו ולא דנוהו, ובן נח נהרג בעד אחד ובדיין אחד בלא התראה ועל פי קרובין אבל לא בעדות אשה ולא תדון אשה להם. שם פרק ט הלכה יד

⁵ שו"ע ונו"כ יו"ד קמה א

⁶ לבוש ומ"ז שם א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

שלא נעשה בידי אדם⁷, ועבדם שם אינם נאסרים, כיון שמעולם לא היה בהן תפישת יד אדם רק מאליהן נעקרו. אבל אם טלטל אותם אסורין⁸. וכן אם אינם במקומם ואינו יודע איך באו לשם אם השתחוה להם נאסרים⁹.

ג. זקף ביצה להשתחוות לה ... זקיפתה ... מעשה ... אבל לא זקף לא מיתסרא

עוד התבאר שם שאם השתחוה לביצה שלא טלטלה אדם ולא העמידה מאז שהטילה אותה התרנגולת¹⁰, אין הבהמה נאסרת כיון שאין בה תפיסת יד אדם אלא מאליה הוטלה.

ד. ישראל שזקף לבינה להשתחוות לה ובא עובר כוכבים והשתחוה לה ... ביצה ... תיקו

⁷ מ"ז שם ב ועין בש"ך א שזהו דעת הרמב"ם (והטור) והר"ן תמה עליו כיון דאיכא פלוגתא ה"ל ספיקא דאורייתא ולחומרא וכ' שכן פסק הרמ"ה ומביאו ב"י, ועוד שגם רבינו ירוחם נ"י ח"ד כתב ופשוט המשתחוים לאבני הר שנדלדלו אסורים שאין דינן כהר ע"כ וכ"פ הראב"ד בהשגות, וכתב להלכה "אבל לפעד"נ דעת הרמב"ם ברור דבש"ס (ד' מ"ו ע"א) מספקא אי בני ר' היא דהיינו חזקי' שרי ור"י אסר או איפכא בירושל' פרק כל הצלמי' הלכה ו' איתא בהדיא דחזקיה שרי ור"י אסר וא"כ לא שבקינן מאי דפשיטא לירושל' משום מאי דמספקא לש"ס דידן ועוד דהרי ר' יוחנן גופיה חיבר הירושלמי וא"כ ע"כ ר"י עצמו אומר שהוא אוסר וא"כ הדבר ברור דקי"ל כחזקיה דשרי קצרתו בזה ודוק"

⁸ ועיין חכמת שלמה הקשה לי ידידינו הרב הגדול מוה' צבי הירש הכהן ראפפורט מדובנא נ"י למה בניסך לה יין בין קרניה [עבודה זרה נד, א] מוכח דדוקא לגבוה אסור אבל להדיוט לא נאסר בזה, ומאי שנא טלטול אבנים או זקיפת ביצה [שם מו, א] דהוי מעשה לאסרה אף להדיוט. והשבתי לו דלא קשיא מידי דזה הוי כעין דאמרינן בפרק ג' דבבא קמא ופ"ב דבתרא לחלק בין בדידיה קעביד מעשה ובין בדחבריה קעביד מעשה ייע"ש, כן הכי נמי בשלמא בזקיפת ביצה או טלטול אבן דבגוף הדבר הנאסר עביד מעשה, לכך נחשב מעשה שאסרו אף להדיוט, מה שאין כן בניסך לה היין דלאו בבחמה קעביד מעשה רק בשלו ומה שנוגע בבחמה הוי רק ע"י דבר אחר ולכמה דברים מגע ע"י דבר אחר לא נחשב נגיעה ואם הוי נגיעה הוי רק נגיעה בעלמא, לא מעשה, לכך אינו נאסר בזה להדיוט, מה שאין כן היפוך וטלטול הוי מעשה ממש וטלטול מוקצה אסור, ונגיעה במוקצה מותר, לכך אין לו דמיון זה לזה וזה פשוט וברור ודוק"

⁹ דמה שכתב שלא במקומם מותרין לא בא אלא לאפוקי אם מצאן שלא במקומם והשתחוה להם דכי האי גוונא איכא למיחוש לתפיסת יד אדם. קבל יאודה בדרכי' ב

¹⁰ תפארת למשה שכ' דה"ה אם השתחוה לביצה ולא נקופה מתחלה לכך מותר להאי מ"ד כדמשמע בשמעתין

תרימוות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ישראל¹¹ שזקף לבינה להשתחות לה ולא השתחוה לה, ובא עובד כוכבים והשתחוה לה אסרה בהנאה¹² שזקיפתה מעשה, וכן אם זקף ביצה¹³ ובא עובד כוכבים והשתחוה לה אסרה, ואף אפרוח היוצא ממנה אסור בהנאה¹⁴.

דף מו:

ה. לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב לא שנא תלוש ולא שנא במחובר

¹¹ רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק ח הלכה ג, רמ"א קל"ט א
¹² ואין לה ביטול אבל זקף עובד כוכבים לבינה אחרת משל ישראל והשתחוה לה אינה נאסרת דשמא לא ניהא ליה אלא בזו שזקף עכ"ל הג"א שם ומביאו ד"מ וכ"כ התוס' פרק ר"י (דף נ"ג ע"ב) ואין לה ביטול אבל זקף עובד כוכבים לבינה אחרת משל ישראל והשתחוה לה אינה נאסרת דשמא לא ניהא ליה אלא בזו שזקף עכ"ל הג"א שם ומביאו ד"מ וכ"כ התוס' פרק ר"י (דף נ"ג ע"ב). ש"ך שם א
¹³ ז"ל הרמבם ובש"ך שם כתב ובש"ס פ' כל הצלמים (דף מ"ו) מביאו לבינה דלא מינכר זקיפתה וסלקא בתיקו ולחומרא ונראה שט"ס נפל וצ"ל יצה דלא מינכר זקיפתה וכ"כ בבאר היטב כאן ב בש"ס מביאו בביצה דלא מינכר זקיפתה וסלקא בתיקו ולחומרא אולם עי' בס' מקור מים חיים שהעיר מדברי הש"ך סוף ס"ק א' שנראה מדבריו דכמו דאבעיא לן בש"ס שם בביצה משום דלא מינכר זקיפתה כן שייך לומר גם בזקף לבינה קטנה דלא מינכר זקיפתה כמו בביצה עיין שם
¹⁴ עי' בס' פרשת הכסף על הרמב"ם פרק ח' מה"ל ע"ז (דף ע"א ע"א) שנסתפק במי שזקף ביצה ובא עכו"ם והשתחוה לה דנאסרה מספק אבעיא לחומרא מה הדין אם הוציא אפרוח מאותו ביצה אם אותה האפרוח מותרת בהנאה וכן אם זקף פרי א' והשתחוה לה עכו"ם ונטעה בארץ ויצא ממנה אילן אם מותר בהנאה או לאו ועיי"ש במה שהאריך בזה בכמה דפין ובסוף דבריו הביא מדברי הירושלמי במס' ערלה ובע"ז שהוא פלוגתא דאמוראי בביצת ע"ז שיצא ממנה אפרוח ולדינא יש להורות כהמ"ד שאוסר האפרוח בהנאה וכן לענין האילן לאסור כל הגדילין היוצאים מפרי של ע"ז עיין שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

אתנן זונה¹⁵ ומחיר כלב אסורין¹⁶ לגבי המזבח והמקריב¹⁷ אחד מהן או שניהן כאחד לוקה אחת שנאמר (דברים כג פסוק יט) לא תביא אתנן זונה ומחיר פֶּלֶב וגו'¹⁸.

אי זהו¹⁹ אתנן האומר לזונה הבעלי לי ואתן לך דבר זה בשכריך, ובעלה ונתן לה, אחת זונה²⁰ נכרית²¹ או שפחה או ישראלית שהיא ערוה עליו²² או מחייבי לאוין או חייבי עשין²³ אבל הפנויה אפילו נדה²⁴ ואפילו היה כהן אתננה מותר, וכן אשתו נדה אתננה מותר אע"פ שהיא ערוה.

י"א²⁵ שאינו אתנן אלא אם היה בזנות הזאת איסור לאו, או כרת, או איסור עשה, אבל אם בביאה הזאת לא היה לאו וכרת או כרת, אע"ג שכבר נבעלה

¹⁵ (רמב"ם איסורי המזבח פ"ג ה"ז)

¹⁶ והקטרה צריך כזית (מנחת חינוך מצוה תקעא אות ב)

¹⁷ ולא רק הקטרה אסורה אלא אף על שחיטתו לקרבן הוא חייב, אבל אינו חייב על ההבאה ברגליו לעזרה, ש"לא תביא" אין פירושו הבאה ממש אלא זביחה והקרבה ואף המקדיש אתנן או מחיר כלב למזבח וכן הזורק דמו, עובר (יראים רצנ תוספתא מכות פ"ד) ובמנחת חינוך שם אות ב כתב שאין המקדיש חייב ולא ציין לדברי התוספתא

¹⁸ מפני מה לוקה אחת על שניהן מפני שנאמרו בלאו אחד כ"כ הרמב"ם הרמב"ן והנמשכים אחריו מונין לשני לאוין, ולוקין שנים אם הקריבו שניהם כאחד. והדברים ארוכים ועתיקים, עיין בספר המצוות לרבינו בשורש התשיעי וברמב"ן שם

¹⁹ רמב"ם שם פ"ד ה"ח מנחת חינוך מצוה תקעא אות י ערוך השולחן העתיד שם סי' נו סעי' יג

²⁰ ואע"ג דגויה אין איסורה אלא משום שבית חשמונאי גזרו עליה ועיין ברמב"ם איסורי ביאה פ"ב ה"ב כתב בערוך השולחן העתיד איסורי מזבח סי' נו סעי' ב דבאמת היא זונה ואסורה לכהן מן התורה רק כיון דזונה מותרת לישראל אתו אינהו וגזרו על ישראל שיתחייב משום זונה

²¹ "ואינו מבואר בגוי שנתן אתנן לגויה דהם לאו בני קידושין, או עבד לשפחה או גוי לשפחה או עבד לגויה אם הוא אתנן זונה, והנראה מהגמרא ומהרמב"ם (כאן) דצד אחד ישראל בעינן אז הוא אתנן, ולא בגוים או בעבדים אם אין ישראל באמצע, ומ"מ צ"ע בדבר" (מנחת חינוך שם אות יג)

²² ואע"ג שלא היתה יכולה לחייבו על פי בית דין לשלם לה האתנן, אלא שלצאת ידי שמים בלבד הוא שחייב לשלם לה, כגון שבא על אמו, שהוא מתחייב בנפשו ופטור בדיני אדם מן הממון שנתחייב דקים ליה בדרבא מינה, אעפ"כ הרי זה אתנן, שאתנן סתם אמרה תורה, אפילו בא על אמו עיין בב"ק ע"ב וברש"י ותוס' שם ד"ה אילו ועיי"ש בשיטה מקובצת בשם המאירי שכתב בשם חכמי הצרפתים שבאתנן חייב לשלם אף בדיני אדם שלא אמרו אין אדם מת ומשלם אלא בדבר הבא דרך נזקין אבל בדבר שקבלו עליו דרך תנאי משא ומתן כגון אתנן וכגון חוסם פרה שקבל עליו שלא לחסום ואף אם לא קבל עליו מכל מקום הרי הוא כמי שקיבל הואיל ומן התורה היא וכן משמע ברמ"ה בשיטה שם אבל המאירי כתב שהעיקר בדברי רש"י ותוס'

²³ כיון שנעשית בביאה זו זונה לכהונה

²⁴ וע"ע בערוך השולחן העתיד שם סעי' ח דכיון שיכולה להנשא לו לאחר זמן אינה זונה ואע"ג דגם זונה שנבעלה לחייבי כריתות יכול ישראל לישא לאחר זמן עכ"פ ככונן שכבר נקראת זונה א"כ הוא אתננה אתנן

זונה

²⁵ דעת הרמב"ם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

לחייבי כריתות או לחייבי לאוין, ונעשית זונה לכהן, אעפ"כ אין אתננה אסור. וי"א²⁶ שכל שנעשית זונה מכבר ע"י שנבעלה לאסור לה אתננה אסור²⁷ כיון שנתן לה בתורת אתנן. וי"א²⁸ שאף זונה המופקרת לכל²⁹ אתננה אסור.

וי"א³⁰ שבפנויה אינו אתנן דוקא בנתן לה בסתם אבל אם נתן לה לשם אתנן נעשית זונה ואתננה אסור ובזונה שמופקרת לכל אע"ג שהיא פנויה אפילו נתן סתם³¹ אתננה אסור.

אתנן זונה אסור³² גם לבנין בית המקדש, כגון כשנתן לה אבנים³³ בשכרה, אסור לבנות אותם במזבח או לכתלי הבית.

ואף באחורי בית הכפורת אסור, אף על פי שקדושתו קלה מקדושת הבית. אבל אין לוקים על עשיית ריקועים מאתנן, שאינו מפורש בתורה כמו הקרבה למזבח.

²⁶ דעת רש"י ותוספות

²⁷ ביאור הלכה סימן קנג סעי' כא ד"ה אלא איסור עיין בערוך השולחן העתיד שם סעי' ו שפירש ברמב"ם נמי כדעיה זו וגרס בדבריו אחת זונה כותית או שפחה או ישראלית או שהיא ערוה עליו ופי' דישראלית זונה הינו שנבעלה מכבר לחייבי כריתות

²⁸ רש"י בלשון אחר בתמורה ל ע"א ד"ה ובנין אב

²⁹ ועיין בביאור הלכה שם ד"ה אבל באלו שבעיר שיש בה עכו"ם גם לדעת תוס' אסור כיון שתלינן שנבעלה לגוי

³⁰ רש"י שם וז"ל שם "הא מני דקתני אלמנה לכ"נ אתננה אסור ר"ע היא דאמר ב' החולין אין קדושין תופסין בחייבי לאוין הלכך כעריות דכריתות דמיין ולרבא דאמר כל זונה הוי אתנן מאי שנא דקתני כגון אלמנה אפי' פנויה נמי דהא רבא לא דריש להאי תועבה כאביי אף זונה נמי לא מיתסר עד דאמר לה בהדיא הילך אתנן אבל בסתמא מתנה בעלמא הוא דלא הויא זונה בחדא בעילה בסתמא ודלא כר"א אבל היכא דזונה מעיקרא היא לרבא נמי בסתמא אתנן הוא ואפילו פנויה"

³¹ ועי' בדף כט ע"ב תוד"ה דמשמע שגם אחת שנעשית זונה לכהן ע"י שנבעלה לאסור לה חשובה זונה לענין אתנן ותוס' שם פליגי ארש"י וס"ל שאינו אתנן באחת שהיא זונה אא"כ מפרש שנותן לשם אתנן אבל בסתם אינו אתנן אא"כ נעשית זונה בביאה זו שבא עליה עכשיו תמורת האתנן

³² תמורה ל ע"ב ושם הי"ח ערוך השולחן העתיד שם סעי' כה

³³ כ"כ רש"י בתמורה אך הרמב"ם לא הזכיר אבנים אלא רק רקועים למזבח ויבואר להלן.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

אף אם³⁴ נתן לה בית מחובר לקרקע, או עצים ואבנים כשהם מחוברים במקומם לקרקע, אסורים להקדישם לצורך בנין בית המקדש³⁵.

נתן לה³⁶ בהמת קדשים באתננה לא נאסרה למזבח ואפילו מנה אותה על פסחו ועל חגיגתו באתננה לא נפסלו המוקדשין שכבר זכה בהן גבוה משעה שהקדישן וכן אם נתן לה דבר שאינו שלו לא פסלו שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו אא"כ נתייאשו הבעלים.

י"א³⁷ שאם נתן לה עופות אע"פ שהן מוקדשין אתנן חל עליהם ואסורים, ומדברי קבלה הוא דבר זה. וי"א³⁸ שאינו חל אלא על עופות חולין אבל בעופות מוקדשים אינו חל.

אסור מדרבנן³⁹ לעשות מאתנן זונה או מחיר כלב דבר של מצוה, כגון בהכ"נ או כלי בית הכנסת או ס"ת וכגון שנתן לה קלף וה"ה מפות לס"ת אסור⁴⁰ וה"ה שום דבר מצוה אסור לעשות מהאתנן ומחיר כגון נר ושמן לביהכ"נ וה"ה ציצית וטלית מצוה ג"כ אין לעשות מזה ודוקא מהאתנן עצמה, אבל אם נתנו לה מעות באתנן, מותר לקנות בהן דבר מצוה וכנ"ל ואם נשתנו האתנן והמחיר כגון זיתים ועשאו שמן ענבים ועשאו יין מותר.

ולענין זה לא מקרי זונה, אלא אם יש בביאתה איסור ערוה או לאו או איסור עשה⁴¹, אבל אלו הפניות המופקרות שמקדישות דבר, מותר לקבל מהן⁴². ואין להקל בזה אלא בקדשה מופקרת לישראל לבד אבל אותן הזונות היושבות בבתי הקדשות שמפקירות עצמן לכל אין להקל⁴³.

³⁴ שם ומנחת חינוך שם אות ג ד

³⁵ עכ"פ דוקא מעזרה ולפנים, אבל הר הבית בודאי מותר מן התורה דלא נקרא בית ד', כמו ביכורים דכתיב (שמות כ"ג, י"ט) תביא בית ד' וגו' וצריך להיות בעזרה דוקא, הכא נמי. ועיין בתוס' בע"ז י"ז ע"א ד"ה מהו, שכתבו להדיא דאתנן שרי בהר הבית כמו שכתבנו. ועיין באו"ח סי' קנ"ג סכ"א דאף לבית הכנסת אסור אתנן ומחיר, וזה רק מדרבנן, עי"ש במג"א סקמ"ו דכתב כן (שם)

³⁶ שם

³⁷ רמב"ם שם

³⁸ השנת הראב"ד שם וכן דעת רש"י ד"ה נתן לה תמורה ל ע"ב

³⁹ רמ"א א"ח קנ"ג סי' כא

⁴⁰ ועיין בבה"ל שם שכתב "ומ"מ מספקא לי דנהי כשהקדישה אין אנו מקבלין ממנה מ"מ אפשר שעכ"פ אסור להשתמש בה בחול כיון שאיסור זה אינו אלא מדרבנן לא אלים לאפקועי נדרה מכל וכל וצריך גניזה וצריך עיון"

⁴¹ דעת האחרונים דבנידון ביהכ"נ נקטינן במחלוקת הרמב"ם ורש"י ותוספות הנ"ל אי בעינן שיהיה איסור בביאה לקולא כיון שאינן אלא מדרבנן (באה"ל שם ד"ה אלא איסור)

⁴² ביאור הלכה שם ד"ה אבל אלו

⁴³ לפי דעת התוספות הנ"ל דס"ל דכל שנעשית פ"א זונה ע"י ביאת איסור שוב אפילו נבעלה אח"כ להמותר לה אתננה אסור וא"כ בבתי הקדשות שמפקירות עצמן לכל בודאי נעשית כבר זונה מביאת עו"ג ועבד (וכמבואר באבן עזר סימן ו') וא"כ אפילו ידוע לנו דהאתנן הזה קבלה מישראל נמי שם אתנן עליה ואפילו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ו. נעבד שאסור בתלוש להדיוט אינו דין שאסור במחובר לגבוה

המשתחוה להר⁴⁴ אף ע"פ שהוא מותר בהנאה כמו שתבאר הרי אבניו אסורין למזבח⁴⁵.

ז. לרבות את הריקועים

אין אסור⁴⁶ משום אתנן ומחיר אלא גופן לפיכך אינו חל אלא על דבר הראוי ליקרב על גבי המזבח כגון בהמה טהורה ותורין ובני יונה ויין ושמן וסולת נתן לה חטים ועשאתן סולת זיתים ועשאתן שמן ענבים ועשאתן יין הרי אלו כשרים שכבר נשתנו⁴⁷, נתן לה מעות ולקחה בהן קרבן, הרי זה כשר.

לפיכך אתנן⁴⁸ זונה ומחיר כלב מותרין לבדק הבית שהרי הן משתנין, אבל גופו של אתנן לא יעשה ריקועין לבית, שנאמר (שם) לְכָל גֵּדֶר⁴⁹ לְכָל נֶדֶר לְהַבִּיאַת אֶת הָרִיקוּעִים. כגון⁵⁰ כשנתן לה זהב בשכרה, אסור לעשות אותו ריקועים צפוי למזבח או לכתלי הבית.

לדעת הרמב"ם דבעי שיהא האתנן גופא מביאת איסור ג"כ יש להחמיר עכ"פ בעיר שרובה עו"ג דתלינן דהאתנן בא מהן כ"ז שלא ידעינן בבירור שקבלתו מישראל (שם)

⁴⁴ רמב"ם הלכות איסורי מזבח פרק ד הלכה ז

⁴⁵ באור דבריו דלא זו אף זו קמ"ל, והיינו דהר אינו נאסר כדכתיב: אלהיהם על ההרים, ולא ההרים אלהיהם, ומ"מ האבנים אסורים למזבח משום מאיסותא והוי כמו הקריביהו נא לפחתך, ולא לבד דברים השייכים למקדש אלא אפילו לכל מלאכת הקודש דבר שנקרא עליה שם עבו"ם אסור לאיזה מלאכת הקודש מאיזה קדושה שהיא ומאיזה מצוה שהוא, וכל זה מבואר שם בגמ'. ערוך השולחן העתיד הלכות איסורי מזבח סימן

נה סעיף כ

⁴⁶ שם הי"ד

⁴⁷ שם הט"ו

⁴⁸ רמב"ם שם הלכה יח

⁴⁹ קשה דבגמרא משמע דלא מרבינן לה אלא מבית אלהיך דשם אמרו בית אלהיך פרט לפרה וחב"א לרבות את הריקועים. לח"מ שם

⁵⁰ והנה בע"ז שם פירש"י דנוי הוא יעו"ש ומשמע דווקא ריקועין הא מילי אחרניתא שרי כגון עצים ואבנים אמנם בתמורה שם כתב רש"י דאם נתן לה אבנים אסור יעו"ש ועל כרחך דריקועין לאו דווקא ואמנם מרבינו משמע דעצים ואבנים שרי דהם משתנים ורק ריקועין אסור ... ויש לעיין בכל זה. וה' יאיר עיני. הר המוריה שם.

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ואף באחורי בית הכפורת אסור, אף על פי שקדושתו קלה מקדושת הבית. אבל אין לוקים על עשיית ריקועים מאתנן, שאינו מפורש בתורה כמו הקרבה למזבח.

ח. הזאה שבות ואינה דוחה את השבת

כבר התבאר במסכת פסחים דף סט. שאסור⁵¹ להטביל כלים טמאין בשבת מפני שהוא כמתקן כלי⁵², אבל אדם טמא מותר לטבול מפני שנראה כמיקר, אולם אין מזין עליו בשבת.

לפיכך טמא מת שחל שביעי שלו להיות בשבת⁵³, אין מזין עליו, אלא למחר, שנראה "כמתקן גברא" כמבואר שם דף סה. ואפילו חל שביעי שלו להיות

יִיחָחם משעי למלך שכתב לתמוה בגמרא ע"ז דף מ"ו יליף מבית ד' לרבות מחובר דהיינו בנתן לה אבנים אסורין לבנין הבית ואיך כתב רבינו דמותרין משום שמשנתנין אך יש לומר דע"י קנין באמת אין כאן שינוי דאף דלשיטת רש"י במעילה ותוס' בב"ק דף כ' דבנין הו' שינוי הנה רק שינוי החזור הו' ורק מעילה שאני דבשינוי כ"ד מעל דל"ג משינוי רשות ועיי' שעה"מ פ"ז מגניבה שהאריך בזה א"כ ע"כ זה שכו' רבינו דמשתנה אין הכונה מאבנים לבנין דאין זה שינוי רק הכונה דברים כגון מעות או בע"ח ליקח בהן לבדה"ב וזה שכתב שהרי הן משתנין אבל דבר שאין משתנה פסול כמו שכו' אח"כ אבל גופן של אתנן לא יעשה לבנין דלא חשוב שינוי והא דצריך רבינו לכתוב לבדה"ב אף דגם למזבח כשמשתנה שרי נראה הכונה דבא לומר דסתם אתנן בע"ח ואם הקדישו למזבח וראוי למזבח אסור משום אתנן אבל בע"ח שא"ר למזבח ל"ש בו אתנן אמנם לבדה"ב הוא ראוי כגון אוזנין ותרגולין שא"ר למזבח וראוי לבדה"ב אפ"ה מותר כיון דהוא עצמן אין לבדה"ב רק ע"י מכירה והיינו ע"י שינוי א"כ סתמן הם להיות לבדה"ב רק ע"י שינוי וכמש"כ המשל"מ לעיל להשיג על המג"ע ולזה שפיר כ' לבדה"ב ל"ש אתנן דמשתנה אבל למזבח משכחת בלא שינוי. והנה זה שכו' לכל נדר לרבות הריקועין הקשה הלח"מ דבגמ' יליף כן מבית ד' והנה ראיתי באבני מילואים בתשובה שכתב בעשה שינוי וכגון שחתך הטם לריקועין ולדעתי זה לא חשוב שינוי באתנן רק כגולן אבל באתנן בעינן שינוי כגוף הדבר וכמוש"כ לעיל ועיי' כהא"ג במחצית השקל סי' קמ"ז גבי מראות הצובאות וועיי' בשמ"ק ופנ"י בב"ק דף ס"ה שהעלו דאף למ"ד דשינוי החזור קני בגזילה גבי אתנן דמאוס לגבוה לא מהני שינוי החזור

⁵¹ רמב"ם הלכות שבת פרק כג הלכה ח

⁵² ועיי' ערוך השולחן אורח חיים סימן שכג סעיף ט שהקשה ובפ"ד מיו"ט דין י"ז כתב הטעם שמא ישהה הכלי בטומאתו עד יום טוב ע"ש ובביצה יח. הוה פלוגתא דאמוראי בזה דרב ביבי אמר שמא ישהה ורבא אמר מפני שנראה כמתקן כלי ע"ש ולמה פסק בשבת כרבא וביי"ט כרב ביבי ועוד דביי"ט מחלק בין נטמא באב הטומאה ובין וולד הטומאה דבולד הטומאה מטבילין ביום טוב כדאיתא בברייתא שם ולמה לא חילק בשבת בכך ואולי דס"ל דמתקן הוי גם בולד הטומאה ושמא ישהה לא שייך בולד הטומאה דלא גזרינן בזה דאפילו אם ישהה הא מן התורה טהור הוא ומה שהכריע ביום טוב כמעמא דרב ביבי משום דברייתא מסייע ליה והברייתא מפורש ביום טוב ע"ש ובשבת כתב טעם מתקן כלי משום דבהרבה דברים בשבת אסרו משום מתקן ומ"מ צ"ע ותמיהני על המפרשים שלא הרגישו בזה, והשאגת אריה סי' נ"ו הקשה זה.

⁵³ רמב"ם הלכות קרבן פסח פרק ו הלכה ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

בשלושה עשר בניסן והוא שבת, ידחה ליום ארבעה עשר⁵⁴, ומזין עליו ואין שוחטין עליו, וכן אם חל ביום ארבעה עשר⁵⁵ ידחה לפסח שני, והלא איסור הזייה בשבת משום שבות והפסח בכרת והיאך יעמידו דבריהם במקום כרת, מפני שביום שהוא אסור בהזייה משום שבות אינו זמן הקרבן שחייבין עליו כרת, לפיכך העמידו דבריהן במקומן אף על פי שהדבר גורם לעתיד לבוא לעמוד במקום כרת.

המטביל כלים בשבת בשוגג ישתמש בהן, במזיד לא ישתמש בהן עד למוצ"ש, ומותר להטביל את המים הטמאים בשבת, כיצד יעשה נותנן בכלי שאינו מקבל טומאה כגון כלי אבנים ומטביל הכלי במקוה עד שיעלה מי המקוה עליהן ויטהרו.

⁵⁴ עיין ראב"ד שהשיגו דבעינן דוקא ג' ימים בין הזאה להזאה לא פחות ולא יותר יעו"ש ועיין מרן באן ובפי"א ד"ה פרה אדומה ה"ב יעו"ש ועיין יומא ח' א' תוס' ד"ה מקשינן וכו' דס"ל כשיטת הראב"ד אמנם בתוס' ישנים שם פסק כשיטת רבינו יעו"ש ועיין ספרי חקת פיסקא קכ"ט יעו"ש היטב.
⁵⁵ לקוטי הלכות ז. בתורת הקדשים ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

וכן מטעם זה כלי סעודה שנעשו על ידי נכרי, או נקנו מן הנכרי⁵⁶, והרי הם חייבים בטבילה (כלי מתכת וזכוכית), אסור להטבילם בשבת וביו"ט שהרי נראה כמתקן⁵⁷. אך אם עבר הטביל הכלים מותרים בשימוש⁵⁸.

וכן כלי שנטרף אסור ללבנו באש, ואסור להגעילו ביום טוב⁵⁹ גם אם בדעתו להשתמש בו עוד בו ביום. וכן סכין שנאסרה מחמת איסור שנדבק בה, אסור לשפשפה בשבת וביו"ט, על מנת להסיר את הנדבק בסכין, מכיון שיש בזה משום תיקון כלי. ואם נטרף הכלי ביום טוב, והוא צריך לו לשימוש בו ביום, מותר להגעילו⁶⁰ אם אמנם מוכנים אצלו מים שהרתיחם לצורך אוכל נפש ביום טוב, ויש בהם ששים כנגד הכלי כדי לבטל את הטעם הבלוע בו⁶¹. ואף מותר לכתחילה להרתיח קדירה גדולה מלאה מים, אם

⁵⁶ והיינו אפי' כלים של יהודי שמכרם לנכרי (כגון בערב פסח), אם שוב יקנם ממנו חייבים בטבילה, עיין יו"ד סי' קב בפ"ת ס"ק יג, שו"ת ח"ס או"ח סי' קט ד"ה אמנם, קצשו"ע סי' קיד סע' ב, שד"ח מערכת חמץ ומצה סי' טו, ויש למכור בע"פ רק את החמץ הדבוק בכלים ולא הכלים עצמם.

⁵⁷ סי' שכג סע' ז ובמ"ב ס"ק לג, ע"ש ברמ"א, דיש עצה שאם הוא כלי שראוי למלאות בו מים, ישאב בו מים מן המקוה, ועיין גם סי' רסא בפמ"ג א"א ס"ק ג, דאם הוא כלי מלוכלך ידיחנו במי מקוה ועי"כ יטבילנו, ועיין סי' שכג במ"ב ס"ק לו, דבכל כה"ג לא יברך על הטבילה וע"ש בביה"ל ד"ה ימלאנו, וע"ש בשו"ע, דיתן הכלי לאינו יהודי במתנה ויחזור וישאלנו ממנו ואין צריך טבילה, וע"ש במ"ב ס"ק לה, דאחר השבת יטבילנו בלי ברכה, וצ"ל דהיינו אם היהודי אינו מקבל מן הנכרי את הכלי במתנה, אבל אם יחזירנו הנכרי אחרי השבת ונותנו במתנה גמורה ליהודי, או שהיהודי יקנהו ממנו בדבר מועט – אז ודאי חייב בטבילה בברכה, קצוה"ש סי' קמו בברכה"ש סוס"ק ו, ועיין סי' שכג במ"ב ס"ק לג, דאם יש לו ספק על כלי אם טעון טבילה, וא"א לעשות העצות הנ"ל, מותר להטבילו לכתחילה. ועיין ח"א כלל מד סי' יז, דאם אי אפשר בעצות הנ"ל והוא צריך לכלי, מותר להטביל אף לכתחילה, ועיין תהל"ד סי' שכג ס"ק יד, דלמה לא יטביל ע"י נכרי (וישראל רואהו), דהוה שבות דשבות באמירה לנכרי דשרינן במקום שיש מתירין לגמרי, ועוד דהוה לצורך מצוה, סי' שז סע' ה, ולפי דברינו הנ"ל כנראה לא חיישינן משום ביטול הברכה, ועיין גם בס' רסג במ"ב ס"ק כא. ועיין בתרומות פ"א מ"ו הערום לא יתרום וכו', ועיין יו"ד סי' ק"כ במ"ז ס"ק יז. ועיין שש"כ פ"ב הע"פ שהקשה לכאורה יל"ע, דלמה לא יפקיר הכלי ואז יהיה פטור מטבילה וכתב "ושמעתיה מהגרש"ז אויערבך זצ"ל, דיש לדון בכלי סעודה שצריכים טבילה ועומדים בעיקר לסעודה, כגון כוסות וכפות, ואין בדעתו להטבילם בשבת ע"י הערמה וכדו', אם הם מוקצה או לא, דאפשר שדינם כטבל דרך לאחר שעבר ותיקנו מותר לטלטלו ולא קודם, אם אינם ראויים לשום דבר כי אם לצרכי סעודה בלבד. ואם ראויים גם לדבר אחר יהיה מותר לטלטלם רק לצורך גופו ומקומו, וצ"ע.

⁵⁸ מ"ב שם ס"ק לג

⁵⁹ שו"ע ונו"ב סימן תקט סע' ה

⁶⁰ סי' תקט במ"ב ס"ק כו

⁶¹ שם בשעה"צ ס"ק לדועיין בשש"כ פ"ב הע"ב ה' עו שהקשה, כיון שהאיסור הוא משום בישול המים, למה דוקא אם נטרף הכלי ביום טוב ונכשיר ע"י ס', הלא יש מקום להקל ביש לו מים מוכנים להגעיל גם כלים שנטרפו מבעו"י, ואי"ל דנאסר משום איסור מתקן, דעיין סי' תקט בשעה"צ ס"ק לא ותהל"ד סי' שכג ס"ק טז, דאין לחשוש בכהאי משום מתקן, ועיין שו"ת שו"מ מהד"ת ח"א סי' פט ד"ה והנה בשו"ת. ושמעתי מהגרש"ז אויערבך זצ"ל, דיתכן דהואיל וטעם ההיתר הוא מפני שבטבילת כלים נראה כמכוין להדיח, וכיון שאין רגילים להדיח בצורה של הגעלה, לכן כמו שמצינו לענין טבילת אשה בשבת שלא בזמנה, יו"ד סי' קצז סע' ב, דמחמירים כשהיה אפשר מאתמול, מפני שלא נראה כ"כ כמיקר, כך גם כאן, עכ"ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

אמנם ישתה מעט מן המים, ולהגעיל במים שבקדירה את הכלי שנטרף ביום טוב. והוא שצריך את הכלי לשימוש בו ביום, ויש במים ששים כנגד הכלי שנטרף.

ט. המשתחוה לקמת חטים מהו למנחות יש שינוי בנעבד... כל האסורין לגבי מזבח ולדותיהן מותרים

כל האסורין⁶² לגבי המזבח כולן ולדותיהן מותרין למזבח⁶³
לפיכך המשתחוה⁶⁴ לקמה חטיה מותרין למנחות שהרי נשתנו ונדמו לולדות
של איסור מזבח שהן מותרין.

⁶² רמב"ם הלכות איסורי מזבח פרק ג הלכה יב

⁶³ חוץ מולד נרבעת ונעבד' ומוקצת ושהמיתה את האדם שולדן אסורין למזבח כמותן.

⁶⁴ שם הלכה יד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

